

Demografiske udfordringer frem til 2040

Af Niels Henning Bjørn, NIHB@kl.dk

Danmarks befolkning vokser i disse år som følge af længere levetid, store årgange og indvandring. Det har især betydningen for antallet af ældre, hvor de store fødselsårgange fra 1942-48 nu nærmer sig den alder, hvor flere og flere får behov for kommunal service i form af hjemmehjælp og plejebolig.

Formålet med dette analysenotat er at vise størrelsen af de demografiske udfordringer i form af stigninger i antallet af ældre med behov for offentlig service og i form af stigninger i antallet af børn med behov for offentlig pasning. Desuden vil der blive set på omfanget og sammensætningen af indvandringen, som kan være relevant for arbejdsstyrken og offentlig velfærdsservice.

Dato: 4. januar 2019

Sags ID: SAG-2018-04920
Dok. ID: 2671284

E-mail: NIHB@kl.dk
Direkte: 3370 3235

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 11

Analysens hovedkonklusioner

- Befolkningen er steget mere de seneste 10 år, end hvad der har været tilfældet i 1980-2008, og den fortsætter med at stige, men med en svagt lavere vækst. Seneste periode med tilsvarende vækst som de seneste 10 år var i 1970'erne
- Indvandring har været en væsentlig kilde til stigningen i befolkningens størrelse. Indvandringen ventes inden for få år at falde til et niveau på godt 11.500 svarende til niveauet i starten af 00'erne
- Indvandrerne kommer typisk til Danmark i den alder, hvor de træder ind på arbejdsmarkedet, eller hvor de er i gang med deres uddannelse
- De store årgange født 1942-48 giver en stor stigning i aldersgrupperne 80-89 år i 2025-30 og denne aldersgruppe forventes at forblive stor
- Middellevetiden er steget markant siden 1995, og den forventes at fortsætte med at stige. Det bidrager yderligere til at forøge andelen af ældre

Dato: 4. januar 2019

Sags ID: SAG-2018-04920
Dok. ID: 2671284E-mail: NIHB@kl.dk
Direkte: 3370 3235Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København Swww.kl.dk
Side 2 af 11

Indhold

1	Befolkningen vokser de kommende år	2
2	Metode og data.....	3
3	Befolkningsudvikling og indvandring	3
3.1	Flere ældre og flere små børn de kommende år	6
	Bilag 1 – Udvandring	9
	Bilag 2 – Overskrift	10

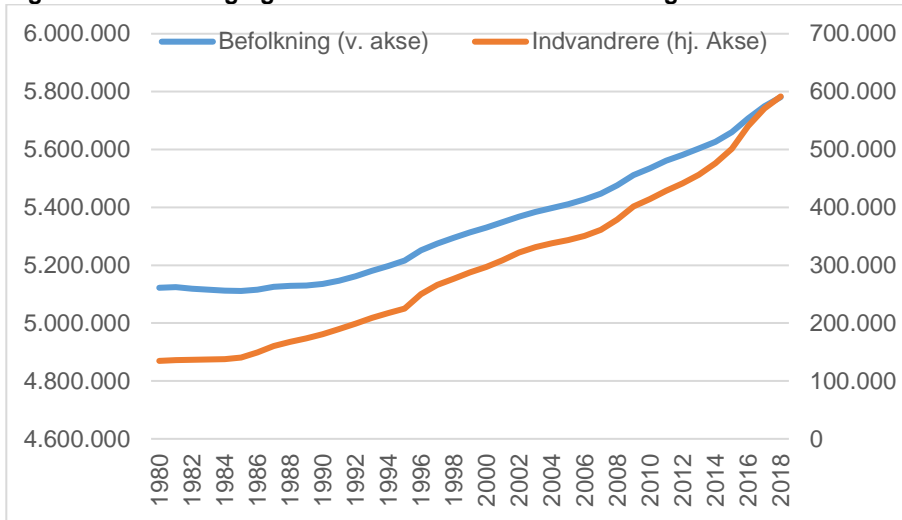
1 Befolkningen vokser de kommende år

Befolkningen er vokset betydeligt siden 1980 og den tendens forventes at fortsætte de kommende 40 år. Årsagerne til væksten er en stigende middellevetid og en nettoindvandring fra udlandet.

Middellevetiden var næsten uforandret fra 1977 til 1995, men herefter er den steget. Den er steget med ca. 2½ år i løbet af 10 år for mænd, mens middellevetiden for kvinder er steget med ca. 2 år pr. 10 år. Dette har mindsket forskellen i den gennemsnitlige levetid mellem mænd og kvinder, så kvinder i 2018 kun forventes at leve 3,9 år længere end mænd, mens den i 2000 var 4,7 år og i 1980 var 6,1 år. Denne stigning har konsekvenser for størrelsen af befolkningen.

Indvandringen til Danmark har været positiv siden 1980, hvilket har konsekvenser for befolkningens størrelse. Mens befolkningsvæksten og antallet af indvandrere til Danmark var nærmest stabil i 1980'erne, så steg antallet af indvandrere og tilvæksten i befolkningen i 1990'erne og derefter.

Antallet af indvandrere steg fra midten af 1980'erne, og det har siden ført til et stigende antal indvandrere i befolkningen. Tilvæksten i antallet af indvandrere har været høj i en periode i midt 1990'erne, i midten af 00'erne i forbindelse med opsvinget og i slutningen af perioden, jf. figur 1.1.

Figur 1.1: Befolkning og antallet af indvandrere i befolkningen

Note: Indvandrere er opgjort som antallet af indvandrere i befolkningen, men ekskl. efterkommere.
 Kilde: Statistikbanken, Danmarks Statistik.

Dato: 4. januar 2019

 Sags ID: SAG-2018-04920
 Dok. ID: 2671284

 E-mail: NIHB@kl.dk
 Direkte: 3370 3235

 Weidekampsgade 10
 Postboks 3370
 2300 København S

 www.kl.dk
 Side 3 af 11

2 Metode og data

Analysen bygger på tabeller fra Statistikbanken for historikken for befolkningens udvikling og fremskrivningen. Fremskrivningen af befolkningens udvikling hviler på antagelserne om især vandring, dødelighed og fertilitet. Størrelsen af faktorerne er endvidere opdelt efter befolkningsoprindelse, hvor hovedparten har dansk oprindelse, mens indvandrere og efterkommere fra vestlige og ikke-vestlige lande udgør mindre andele af befolkningen.

De historiske vandring, dødeligheder og fertilitet er kendte, men de fremtidige størrelser af de tre faktorer er skønnet ud fra udviklingen de seneste år. Usikkerheden er formodentlig særlig høj for vandringene og fertiliteten, hvor ændringer i de økonomiske konjunkturer, internationale forhold og lovgivning kan påvirke udviklingen. Her er ændringerne i dødeligheden mere stabile og formodentlig mere forudsigelige de nærmeste årtier.

3 Befolkningsudvikling og indvandring

Befolkningen er steget siden midten af 1980'erne efter nogle år, hvor der i starten af 1980'erne havde været en egentlig tilbagegang i befolkningen, jf. figur 3.1. Tilbagegangen skyldes en betydelig nedgang i antallet af fødsler, som bundede i 1983. I det år var antallet af fødsler pr. kvinde i den fødedygtige alder (fertiliteten) faldet med næsten en tredjedel i forhold til midten af 1970'erne.

Nettoindvandringen var højere end befolkningstilvæksten i starten af 80'erne og indtil 1988, hvorfor størrelsen af befolkningen ville være aftaget, hvis ikke indvandringen havde været positiv.¹ Fra 1985 til 1988 opvejer nettoindvandringen tilbagegangen i befolkningen. Herefter har befolkningstilvæksten

¹ Såvel nettoindvandring som befolkningsændring var dog negativ i 1981 og 1982.

været højere end nettoindvandringen, og både nettotilvæksten i den danske befolkning og nettoindvandringen fra udlandet har været positive.

Nettoindvandringen har tre toppunkter i 1995, 2008 og 2015. Den høje befolkningstilvækst og nettoindvandring i midten af 1990'erne skyldtes flygtningestrømmen fra det tidligere Jugoslavien. Tilsvarende skyldtes nettotilvæksten i 2014-16 en kraftig indstrømning af flygtninge fra Syrien, og også her var nettoindvandringen en væsentlig forklaring. Det tredje toppunkt skyldes det store opsving i 2006-08, hvor der var en betydelig tilstrømning af arbejdskraft til det danske arbejdsmarked.

Dato: 4. januar 2019

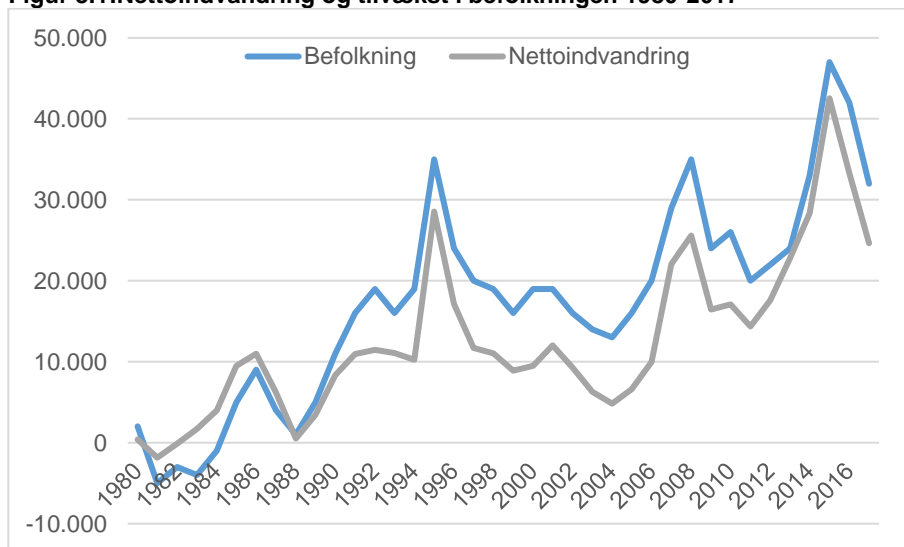
Sags ID: SAG-2018-04920
Dok. ID: 2671284

E-mail: NIHB@kl.dk
Direkte: 3370 3235

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 4 af 11

Figur 3.1: Nettoindvandring og tilvækst i befolkningen 1980-2017

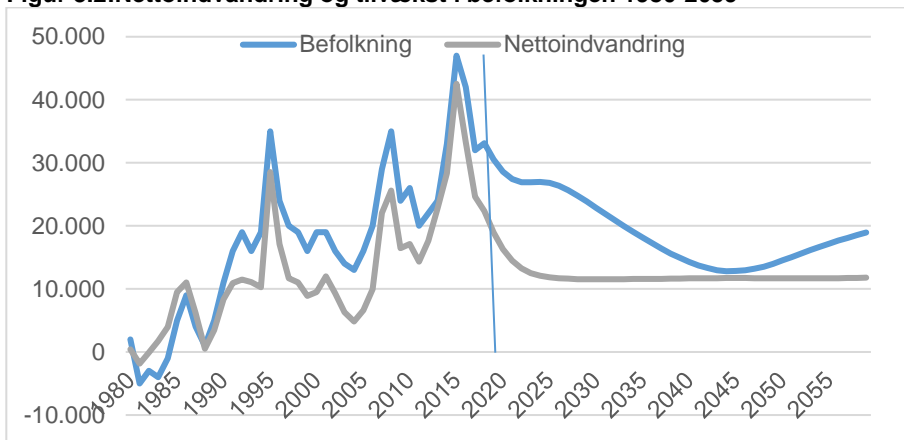
Note: Nettoindvandringen er forskellen mellem ind- og udvandring. Den svarer i store træk til ændringen i antallet af udlændinge i Danmark.
Kilde: Statistikbanken, Danmarks Statistik.

Befolkningstilvæksten forventes at fortsætte de kommende 40 år, og den forventes at være drevet af højere middellevetid, flere fødsler og indvandring. Samlet er befolkningsvæksten på ca. 30.000 person pr. år de nærmeste år men aftagende til 15.000 personer i 2035.

Betydningen af nettoindvandring forventes at aftage hurtigt de kommende år, så den i 2025 ligger på en nettoindvandring på godt 11.000 personer pr. år, jf. figur 3.2. Der er ikke antaget nogen større flygtningestrømme de kommende år, og indvandringen forventes overvejende at være relateret til studie og beskæftigelse.

Der forventes en vækst i den danske befolkning på 10-15.000 indbyggere de kommende 15 år. Det stammer fra et højere fødselstal, samtidig med at middellevetiden fortsætter med at stige. Betydningen af en højere levetid slår kraftigere igennem, fordi middellevetiden især stiger for personer i alderen 70-80 år, og det er netop den aldersgruppe hvor de store årgange født i årene 1942-48 er i. Samtidig forventes fødselstal at stige de kommende 10 år med ca. 10.000 nyfødte, hvor hovedparten af væksten kommer frem til 2025.

Figur 3.2: Nettoindvandring og tilvækst i befolkningen 1980-2059

Note: Nettoindvandringen er forskellen mellem ud- og indvandring. Overgangen mellem historiske data og fremskrivningen er markeret med en streg i 2018.
 Kilde: Statistikbanken, Danmarks Statistik

Dato: 4. januar 2019

Sags ID: SAG-2018-04920
 Dok. ID: 2671284

E-mail: NIHB@kl.dk
 Direkte: 3370 3235

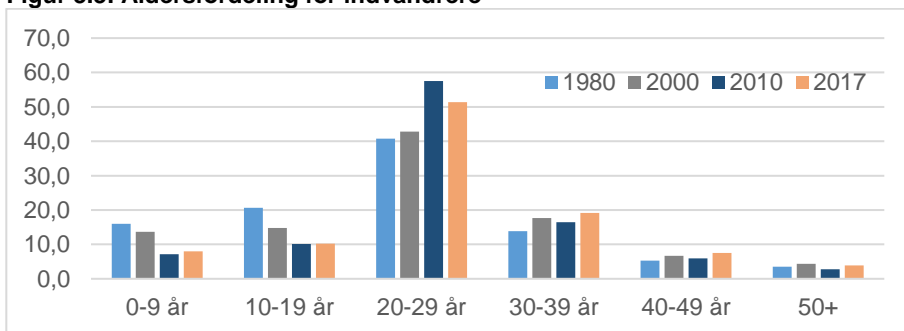
Weidekampsgade 10
 Postboks 3370
 2300 København S

www.kl.dk
 Side 5 af 11

Indvandringen består hovedsagelig af personer mellem 20 og 39 år, hvor langt den største gruppe er unge mellem 20 og 29 år, jf. figur 3.3. I 1980 var over 35 pct. af indvandrerne børn og unge under 20 år, men den andel er i 2017 faldet til under 20 pct. Det er dog ikke fordi, der kommer færre børn og unge under 20 år, men væksten i antallet af unge er i langt højere grad kommet i gruppen af unge i 20'erne. Børn kan komme uledsaget, men de fleste kommer sammen med deres familie.

Andelen af unge i 20'erne er derimod vokset fra at udgøre godt 40 pct. i 1980 til at udgøre mere end 50 pct. i en del af årene efter 2002. De unge i den alder kommer i høj grad for at studere eller for at arbejde i Danmark. Andelen er steget lidt blandt personer i 30'erne, mens den er omtrent uændret for personer i 40'erne og ældre. Indvandringen er derfor koncentreret i de aldre, som kan træde ind på arbejdsmarkedet.

Figur 3.3: Aldersfordeling for indvandrere

Kilde: Statistikbanken, Danmarks Statistik.

Aldersfordelingen blandt udvandrere er omtrent den samme som blandt indvandrerne, men antallet af indvandrere er større end antallet af udvandrere, jf. bilag 1. Begge steder stiger andelen i 20'erne, mens der bliver forholdsvis færre børn. Den kan undre, at unge i 20'erne ikke udgør en større andel af udvandrerne, idet studerende på udveksling udgør en betydelig andel af de vandrende, men det er ikke tilfældet.

Dato: 4. januar 2019

 Sags ID: SAG-2018-04920
 Dok. ID: 2671284

 E-mail: NIHB@kl.dk
 Direkte: 3370 3235

 Weidekampsgade 10
 Postboks 3370
 2300 København S

 www.kl.dk
 Side 6 af 11

Denne aldersfordeling blandt indvandrere har således været kendetegnende de seneste 40 år, hvorfor de første indvandrere i 1970'erne nu har passeret pensionsalderen på 65 år. Indvandringen de seneste 50 år har derfor betydningen for befolkningens sammensætning, jf. bilag 2.

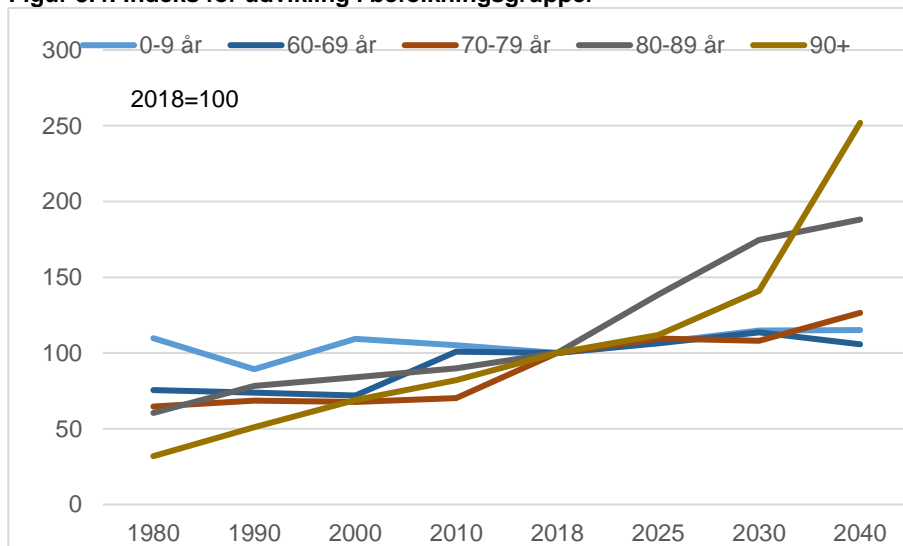
De første større grupper af indvandrere er nu i 70'erne, mens deres børn, efterkommerne, gradvist bliver ældre. De første årgange med mere end 1.000 efterkommere i en årgang er nu omkring 40 år, og der er ca. 2.000 efterkommere i årgangene omkring 30 år.

Nettoindvandringen udgøres udelukkende af personer med udenlandsk statsborgerskab, idet der hidtil har været en mindre nettoudvandring af danske statsborgere, som har været tæt på ligevægt de seneste fem år.

3.1 Flere ældre og flere små børn de kommende år

De største ændringer i den aldersmæssige sammensætning af befolkningen forventes at komme i gruppen af ældre, hvilket er i takt med, at de store fødselsårgange fra 1942-48 bliver ældre. Fra 2018 til 2025 forventes gruppen fra 80-89 år at stige med næsten 40 pct. i antal, og i 2030 forventes antallet i denne aldersgruppe at være 75 pct. større end i 2018, jf. figur 3.4.

Figur 3.4: Indeks for udvikling i befolkningsgrupper

Kilde: Statistikbanken, Danmarks Statistik.

Antallet af personer i sidste halvdel af 70'erne forventes at aftage fra 2025 til 2030, hvorefter det forventes at stige med omtrent 20 pct.point frem til 2040, jf. figur 3.4.

Antallet i 80'erne ventes frem til 2040 at være steget med knap 90 pct. Her er det den sammensatte effekt af, at de store årgange bliver ældre, og samtidig er overlevelsen steget, så relativt flere overlever 80'erne og bliver over 90 år.

Dato: 4. januar 2019

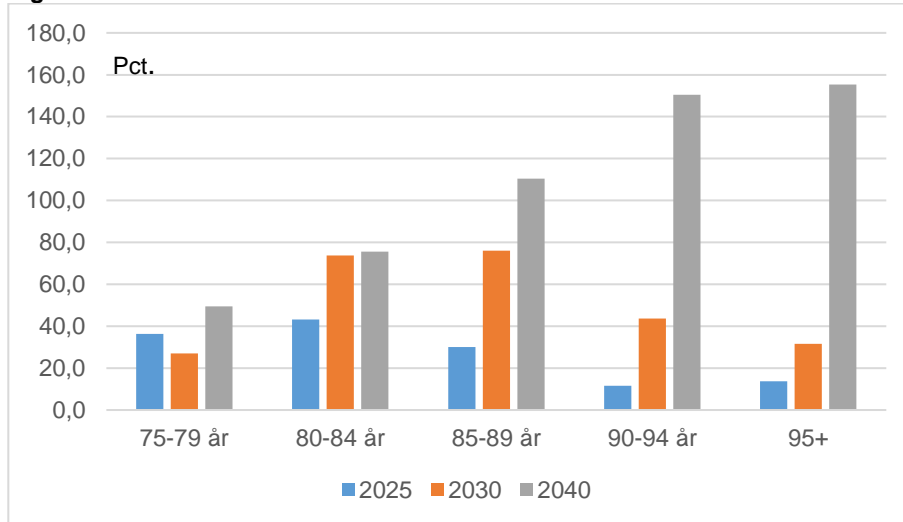
 Sags ID: SAG-2018-04920
 Dok. ID: 2671284

 E-mail: NIHB@kl.dk
 Direkte: 3370 3235

 Weidekampsgade 10
 Postboks 3370
 2300 København S

 www.kl.dk
 Side 7 af 11

I 2030 ventes antallet over 90 år gamle at være steget med 40 pct. i forhold til 2018, men i 2040 er de overlevende fra de store fødselsår gange fyldt 90 år, og til den tid forventes antallet af 90+ årige at være steget til 2½ gange det antal, som der var i 2018.

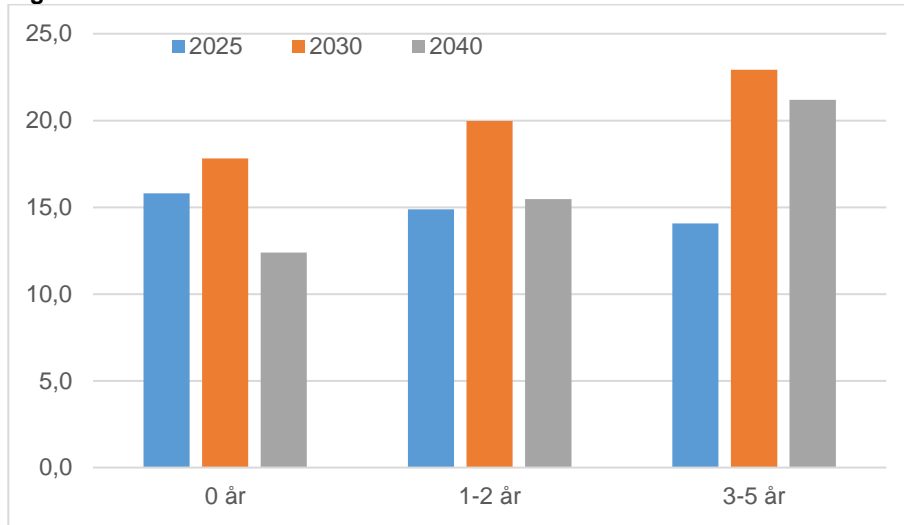
Figur 3.4: Vækst i antallet af ældre

Kilde: Statistikbanken, Danmarks Statistik

Den anden gruppe med en høj vækst de kommende 10 år er børn i førskolealderen, som ventes at stige med 15-20 pct. jf. figur 3.5. Det gælder både for børn under og over tre år. Børn over tre år må forventes at være i børnehave, mens de under tre år formodentlig er i vuggestue eller dagpleje.

Stigningen kan henføres til en stigning i antallet af kvinder i de højfertele aldre fra 25-35 år. Årgang 1983 er fyldt 35 år i 2018, og den årgang er den mindste de seneste 100 år med kun godt 50.000 fødte, og som følge af indvandring er den nu vokset til 64.000 personer ved starten af 2018. Til sammenligning er der 81.000 personer på 25 år, hvilket skaber basis for et større antal fødsler de kommende år.

Figur 3.5: Antallet af børn i førskolealderen

Kilde: Statistikbanken, Danmarks Statistik.

Dato: 4. januar 2019

Sags ID: SAG-2018-04920
Dok. ID: 2671284

E-mail: NIHB@kl.dk
Direkte: 3370 3235

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 8 af 11

Bilag 1 – Udvandring

Selvom udvandringen er mindre end indvandringen, så er den aldersmæssige fordeling omtrent den samme, og udviklingen har været ens i retning af forholdsvis flere unge og forholdsvis færre børn og familier. Andelen af unge i 20'erne i indvandringen er steget fra 45 pct. i 1980 til 60 pct. i 2010 og knap 55 pct. i 2017. Det betyder, at unge på studieudveksling eller med beskæftigelse i Danmark også fylder meget blandt udvandrerne.

Derimod er der en mindre andel af børn og unge under 20 år blandt udvandrerne. Der er dog alligevel flere børn og unge, som udvandrer, end der var i 1980, men de udgør stadig en mindre andel af den samlede udvandring, og der er en positiv nettoindvandring.

Dato: 4. januar 2019

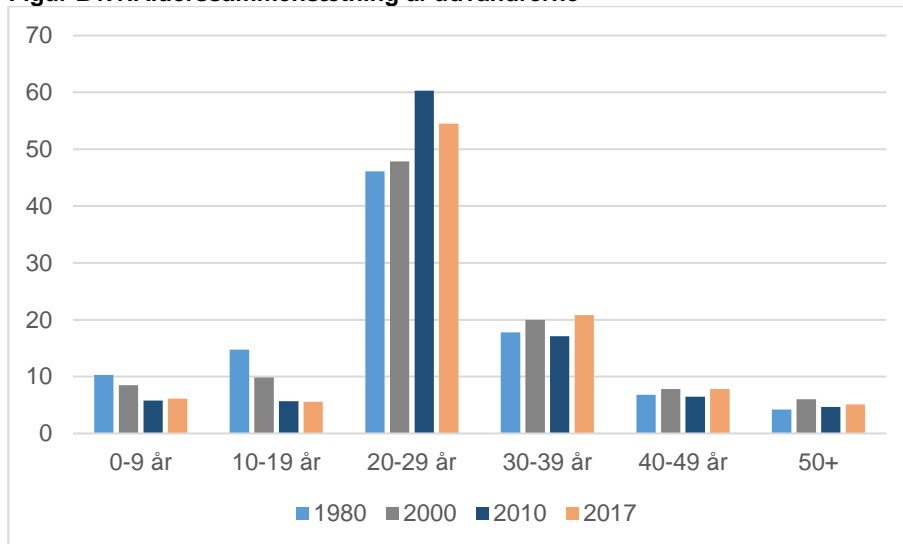
Sags ID: SAG-2018-04920
Dok. ID: 2671284

E-mail: NIHB@kl.dk
Direkte: 3370 3235

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 9 af 11

Figur B1.1: Alderssammensætning af udvandrerne

Note:
Kilde: Statistikbanken, Danmarks Statistik

Bilag 2 – Befolkningens oprindelse

Dato: 4. januar 2019

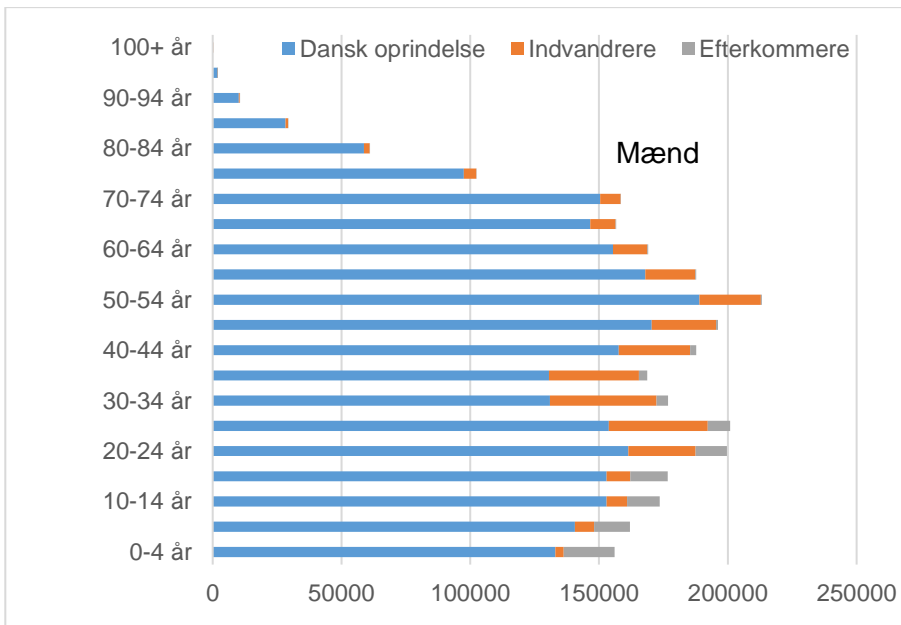
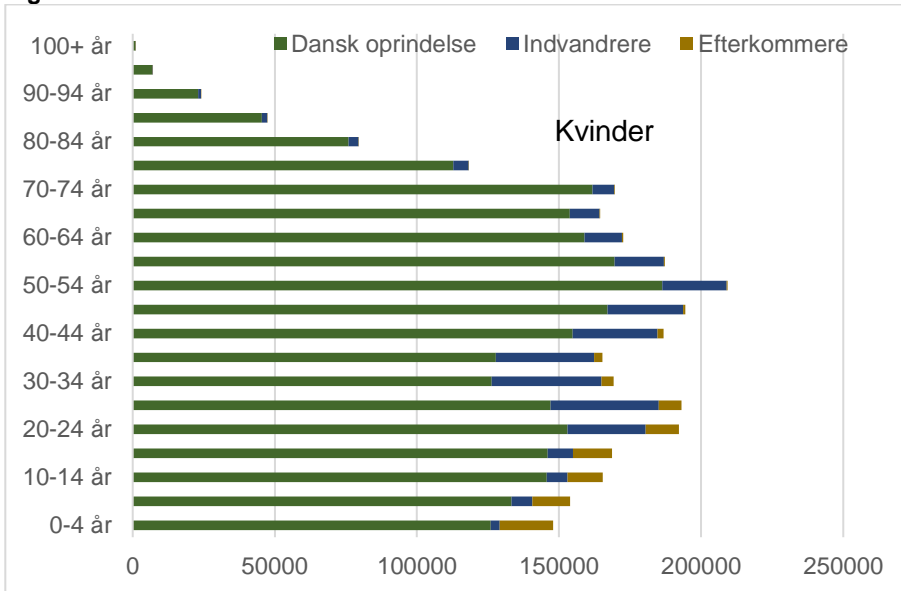
Sags ID: SAG-2018-04920
Dok. ID: 2671284

E-mail: NIHB@kl.dk
Direkte: 3370 3235

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 10 af 11

Figur B2.1:

Note:
Kilde: Statistikbanken, Danmarks Statistik.

Bilag 3 Vækst i befolkningens aldersgrupper efter 2018

Dato: 4. januar 2019

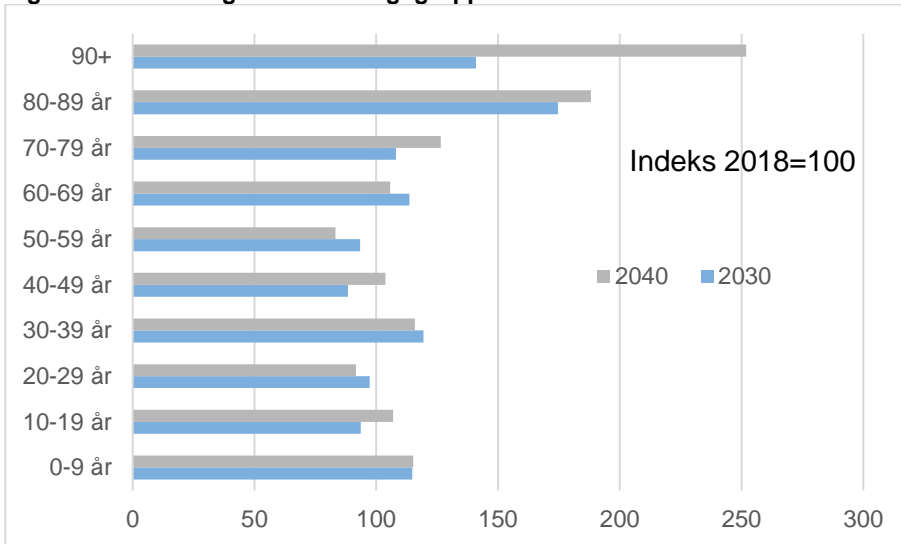
Figur B3.1: Ændringer i befolkningsgruppernes størrelse

Sags ID: SAG-2018-04920
Dok. ID: 2671284

E-mail: NIHB@kl.dk
Direkte: 3370 3235

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 11 af 11

Kilde: Statistikbanken, Danmarks Statistik.